



KMETSKI LIST

Številka 34

Ljubljana dne 23. avgusta 1939

Leto XXI

Zrcalo naših dni

Ne le pri nas v Sloveniji, ampak še marsikje po svetu vlada dandanes silna zmeda pojmov, ki je tako velika in splošna, da je prav značilna za naš čas. Razna gesla švigajo v svet kakor žareče plamenice, ako pa si jih človek pobliže ogleda, so pogosto le večje, ki begajo svet in ga pehajo vse globlje in globlje v močvirje odvisnosti, sovrašstva in zablod.

Ni naš namen, da bi pretehtali in ocenili vsa ta gesla, vse puhle in zmotne fraze, za katerimi danes ljudje slepo drve v svojo lastno pogubo, ampak želimo osvetliti le nekaj zmot, ki strašijo tudi po slovenski zemlji.

Levičarstvo

Najbolj priljubljena in najbolj vsakdana fraza je danes tista o levičarstvu pod različnimi imeni, ki so dovolj znana in jih tu ne bomo ponavljali. Zanimivo in naravnost usodno pa je dejstvo, da se to geslo — oziroma ta gesla strahovito zlorablja.

Na eni strani jih zlorablja izgubljeni ljudje, raznoteri in raznoliki iztirjenci, ki jih je življenje kakor koli opeharilo in strlo, največkrat po njih lastni krivdi.

O armadah teh ljudi, ki nikakor niso posebnost naših krajev in razmer, ampak jih poznajo tudi drugod po svetu, često razpravlja najresnejši svetovni tisk. Z vprašanjem njih rešitve se drugod pečajo znanstveniki in sociologi, politiki in državniki pa tudi dušni pastirji raznih veroizpovedi. Saj so ti ljudje

Huda rana

na telesu človeške družbe, rana, ki kuži in zastruplja vso svojo okolico.

V resnici so to ljudje, ki so popolnoma omagali v divjem boju za bori košček kruha. So telesno izčrpani in duševno tako strti, da so dostopni za vsako podlost in sposobni sleherne nizkotnosti. Iz njih vrst izvirajo zločinci in izprijenci, v nekoliko višjih plasteh pa zlasti priganjači in izivači, vohuni in vohunčki, ki jih razne struje izrabljajo v svoje nečedne namene.

Medtem ko marsikje skušajo to rano ozdraviti s korenitimi socialnimi reformami in uredbami, z različnimi ustanovami in ukrepi, ki naj olajšajo življenjski položaj teh nesrečnih množic, jih drugje spet slepo tlačijo v ječe ali jih izganjajo v daljne in nezdrave kraje. V takih sistemih gospodujoči mednje mešajo svoje idejne in načelne nasprotnike ter vse skupaj označujejo kot nevarne levičarje.

Pogrešnost in neupravičenost takega ravnanja leži na dlani. Človek, ki je na prodaj za kos kruha, nima in ne more imeti nič skupnega z idejnim borcem, ki je pripravljen dati za svojo idejo vse in tudi svoje življenje.

Nesmiselni očitki

V zvezi s tem je treba naglasiti, da se tudi v naših domačih razmerah obilo greši in da često padajo na čisto nedolžne ljudi sicer težki, a hkrati prav nesmiselni očitki. Vse, kar komu ne gre prav v račun, se proglasa za temno, levičarsko in izkoreninjeno. S temi očitki pa prav gotovo ni nikomur ustrezno, ker samo vsi pomagajo večati zmedo, o kateri smo že ponovno govorili.

Vzemimo samo popravo krivic glede lastništva zemlje! Kdo more s čisto vestjo trditi, da je to kaj rovarskega ali temnega? Nasprotno! S takimi ukrepi in njih dosledno izvedbo bi samo potrdili, da smo res narodni in ljudski, da hočemo dati zadoščenje tistim, ki so na slovenski zemlji rod za rod garali in trpeli ter zanjo krvaveli.

Kaj je bolj pošteno in prav? Da te ljudi tako nagradimo za njih ljubezen do grude in naroda — ali pa, da še naprej pustimo v veljavi krivične privilegije tujemu življu v škodo lastnih ljudi, lastnih krvnih bratov?

Odgovor na to vprašanje je lahko samo eden. In ker je lahko samo eden, tudi nikogar ne morejo zadeti očitki, ki v napačnem umevanju in neopravičenih podmenah lete križem.

Prav nasprotno je res! Ljudje, ki se potegujejo za pravično razdelitev zemlje, struje, ki to prizadevanje podpirajo, so v najglobljem in najlepšem pomenu narodne in človečanske brez ozira na to, kako jim je uradno ime.

Poglavje zase

je krik o izkoreninjenosti in o odtujevanju od naroda.

Dolga vrsta društev deluje med našim narodom. Mnogim izmed njih je treba priznati, da so globoko zakoreninjena v narod in da v res idealni meri vrše svoje poslan-

stvo, čeprav bi jih nekateri radi naslikali kot same črne vrage.

Ako jih pregledujemo, nam kakor zvezde zažare imena: Sokol, Zveza kmetijskih fantov in deklet, Zveza kulturnih društev, gasilska društva, številna delavska kulturna in socialna društva itd., ki z vso požrtvovalnostjo delujejo med narodom in pomagajo delovnemu življu, kmetu in delavcu, uradniku in tudi malemu trgovcu do prosvetljenosti ter mu s tem olajšujejo življenjsko borbo.

Da bi bili to izkoreninjenosti? Kdo more kaj takega reči, ako pregleda sijajne, res dostojanstvene in veličastne prireditve vseh naštetih društev širom Slovenije? Saj od veselja zaigra srce človeku, ko vidi, v kakšni slogi delujejo kmetijski fant, sokolski delavec, trpin iz tovarne ali rudnika, skromni obrtnik in uradnik, ki kljub vsem težavam skuša tudi zunaj urada pokazati celega moža.

Veličastne manifestacije Sokola, Društev kmetijskih fantov in deklet ter vseh spređaj naštetih društev so naravnost prazniki našega podeželja in delavskih središč.

Pri tem nam ni važna niti številčna udeležba — čeprav iz časopisnih poročil in lastnega opazovanja vemo, da je prepričevalno zmogovita — ampak nam je važno navdušenje, ki ga vsi ti nesebični in požrtvovalni pionirji vzbujajo med narodom. Številni sokolski domovi, gasilski domovi pa v zadnjem času tudi domovi še primeroma mladih Društev kmetijskih fantov in deklet nam pričajo, da je vse to globoko narodno in ljudsko delo. Tega bi ne mogel s tolikim uspehom opraviti noben posameznik in nobena izkoreninjena skupina, ampak ga lahko po svojih najboljših in najbolj izbranih vrši samo genij vsega naroda.

To je resnica, ki je ni mogoče zabrisati z nobenim zavijanjem. Na to resnico smo ponosni in smo je tudi iskreno veseli.

Kam tonemo in padamo?

Zadnji čas se pri nas usodno množi število zločinov. Dnevno časopisje je dan za dnem polno poročil o ropih, tatvinah, umorih in ubojih, o požigih, posilstvah, o poneverbah in samomorih ter sploh o pojavih, ki morajo vsakega količkaj resnega in poštenega človeka navdati s skrbjo.

Nekateri pripisujejo te pojave v veliki meri alkoholizmu. Nepristranska statistika o tem, koliko pride v Sloveniji na osebo in telo alkoholnih pijač, ki so jo nedavno objavile »Slovenske gorice«, pa nam pove, da Slovenci v tem pogledu nikakor ne prednjačimo. Na splošno se namreč v državi popije povprečno več alkoholnih pijač kakor pri nas, po mnogih drugih državah pa še sorazmerno veliko več kakor v Jugoslaviji.

Očitek o pijanstvu torej ne drži popolnoma, čeprav nočemo trditi, da bi ne veljal za nekatere predele, kjer ga pa zopet pojasnjujejo čisto posebne in skrajno neugodne gospodarske in socialne razmere.

Treba je torej iskati drugih vzrokov, med katerimi se često našteva tudi splošna razvnanost sedanje družbe kot posledica neugodnih in nestalnih socialnih razmer.

Gotovo prihaja pri presoji uvodoma omenjenih žalostnih pojavov tudi ta moment deloma v poštev, vendar samo deloma.

Najgloblji in poglavitni vzrok moralne propasti se nam vsekakor zdi pogrešna in napačna vzgoja širokih ljudskih plasti.

Naš človek je bil dolga desetletja vzgajan v občutku odvisnosti in podrejenosti. Zato mu

manjka zavest lastne odgovornosti, zavest, da za vse svoje dejanje in nehanje odgovarja sam.

Ta napačna, v samih osnovah zgrešena vzgoja je kriva veliki meri gorja, ki nas tepe. Zato

bi morali zasebniki in javnost, zlasti pa vse oblasti temeljito podpirati idealno prizadevanje naših kulturnih društev, ki skušajo zavezati veletoke pogube in propasti.

Mladina na vasi

Mogočen praznik kmetijske mladine v Ivanovem selu

V okolici Daruvarja živijo bratje Čehi, ki imajo Kmetijsko mladinsko organizacijo kakor mi Slovenci. V torek, dne 15. avgusta so proslavili svoj vsakoletni praznik žetve, ki je pokazal, da tudi v tem delu naše lepe domovine kmetijska mladina orje brazdo prosvete z vso silo in dviga moč našega naroda. Bratje Čehi dajejo lep zgled bratom Hrvatoma in Srbom, ki še podobnih organizacij nimajo, ki pa edina danes lahko dvigne izobrazbo vasi.

V Ivanovem selu, kamor so se Čehi priselili pred 150 leti, se je kljub dežju formirala veličastna povorka, ki jo je gledalo okrog tri tisoč ljudi. V povorki so bile zastopane najrazličnejše skupine iz narodnega življenja, razna kmetijska dela, simbolična skupina »zmaga slovanov«, moderno tlačanstvo, žetev itd. Na čelu so jahali fantje v živopisanih narodnih nošah, nato pa nepregledna vrsta narodnih noš. Pred slavnostno tribuno, kjer so se zbrali funkcionarji »Sdruženi venkovskega dorosta«, zastopniki Hrvatov in Srbov, Slovence pa je zastopal tajnik Zveze kmetijskih fantov in deklet tov. Ivan Nemeč in načelnica Zvezinega ženskega odseka tov. Pavla Potečnikova.

Na manifestacijskem zborovanju so nastopili predsednik Sdruženja venkovskega dorosta tov. Karl Herot, agilni javni delavec Avgust Mžik, v imenu Slovencev pa je govoril tov. Ivan Nemeč.

Fantje na zelenem travniku

Zeleni lepaki so naznanili, da priredi Društvo kmetijskih fantov in deklet, dne 13. avgusta t. l. tekmo koscev s kmetijsko-mladinskim zborovanjem.

In res. Kmalu popoldan se je pričela zbirati množica delovnega ljudstva pred hišo g. Lobeta kjer je stal slavolok, okrašen z zelenjem in vencem iz pšeničnega klasja z napisom: »Kmet — žuljem čast in oblast«. Ob poltretih popoldne se je formirala povorka, ki jo je vodil tov. Lukančič Lejze. Na čelu povorke so šli konjeniki z državnimi in slovenskimi zastavami ter društveni prapori, njim so sledili kosci s harmoniko, nato so prišle na vrsto grabljice, med katerimi je nosila Grm Ivana društveno zastavo. Njim so sledili kolesarji in ostalo občinstvo. Med vzklikanjem državi, kralju, kmetijski misli, mladini, kmetijskim mučenikom, svobodi in demokraciji je dospela masa na njivo tov. Hrovata. Na obronku gozda je bila postavljena tribuna, raz katero je pozdravil množico tov. predsednik, otvoril zborovanje in podal besedo Zvezinemu tajniku tov. Ivanu Nemeču, ki je v krasnem, temperamentnem govoru razgibal množico. Predvsem je govoril o zavednosti kmetijskega stanu, časti in pa vrednosti kmetijskega dela. S prstom je pokazal na kmetijska dekleta in fante, ki se sramujejo prijeti v roke grablje in kose na čast kmetijskemu delu. Za svoja izvajanja, ki so mu privrela iz dna duše, je žel gromko priznanje zbranega naroda.

Sledila je tekma koscev, kjer si je ob velikem zanimanju in drukanju priboril s 29 točk tov. Kikel Anton iz vasi Višnje, občina Ambrus prvo nagrado. Drugo mesto je dosegel tov. Bajt Veni iz Zagradca, tretje mesto je dobil tov. Uršič Janez, od katerega so pričakovali boljše mesto na tabeli! Četrta tudi iz Gabrovca, občina Krka Skučec Slavko, vsi s po 25 točk. Sledijo ostali do kraja, katerega si je priboril — predsednik društva. Med splošnim navdušenjem se je vrnila

Vsi govorniki so želi toplo pritrjevanje, zlasti topli vzkliki pa so padali Slovincem.

Takoj za mladinskim zborovanjem je sledilo narodno rajanje. Nastopila so brhka dekleta in zastavni fantje v narodnih nošah in izvajali Češko besedo, Moravsko besedo, Šlesko besedo in Narodni ples. Živopisne barve narodnih noš so se prelivale v brhko mladost deklet in fantov, da je človeku kar srce zaigralo.

Po končanem programu je spregovoril še župan Ivanovega sela tov. Nehvil, ki je povdaril, da že češko ljudstvo živi na teh tleh 150 let in da hoče zvesto in iskreno služiti mogočni Jugoslaviji. S svojo narodno kulturo hoče naša mladina ohraniti svoje vrednote, ki naj vedno in povsod služijo samo velikemu cilju, dvigu naše skupne domovine.

Nato je sledila narodna veselica na prostem; kmalu je bilo slišati pesem vseh bratov, vmes pa se je veselo dvignila naša slovenska: Delaj, delaj, dekle pušelj in Regiment po cesti gre.

Drugi dan sta zastopnika Zveze kmetijskih fantov in deklet obiskala sosedne vasi: Končanico, Velike Zdenice, Grubišino polje itd. Ogle dala sta si združne naprave in naše kmetijsko-mladinske organizacije, ki so pokazale delavnost Cehov in njihove organizatorične sposobnosti. Mladim kmetijsko-mladinskim pokretašem iz Daruvarja želimo najlepši razmah za procvit naše velike domovine.

povorka na veselični prostor g. Lobeta, kjer so bile razdeljene nagrade med tekmovalce.

Med tem se je razvila prava kmetijska veselica s harmoniko, plesom, šaljivo pošto in srečolovom.

Dobro voljo je podpiralo krasno vreme z ohlajenim ozračjem.

S to drugo proslavo v čast kmetijskemu delu je naše društvo doseglo velik uspeh, ki nam ga celo naši nasprotniki ne morejo oporekati. Saj je bilo to nekaj edinstvenega v našem pa trdnem Zagradcu.

S trdno voljo v boljšo bodočnost želeča mladina se je razšla na svoje domove.

Veličastni praznik kmetijsko-mladinskega gibanja in sloge v Bohinju

ki smo ga v svečanem razpoloženju praznovali v nedeljo, dne 20. tega meseca, je uspel nepopisno složno in lepo. Divota romantičnega Bohinja ni doživela na svojih tleh še nikdar take slave kmetijskemu delu in kar je najvažnejše, še nikdar ni Bohinjski kot v takem številu in v taki prisrčni harmoniji manifestiral za svobodo in slogo podeželja, kakor je to storil v nedeljo pod božjim soncem, v senci ponosnih mlajev od Bohinjske Bistrice tja gori do ponosnega Triglava, o čemur bomo podrobno poročali prihodnjik.

★

Hajdina pri Ptuj

Tukajšnje Društvo kmetijskih fantov in deklet vabi na svojo letošnjo manifestacijsko prireditev tekmo koscev in kolesarsko dirko, katero priredi v nedeljo, dne 27. avgusta 1939 popoldne na Bregu pri Ptuj po sledečem sporedu: 1. Ob 2. uri zbirališče koscev, grabljic, kolesarjev, jahačev in drugih skupin pred gostilno Tomanič na Bregu. 2. Ob pol 3. uri odhod povorke

z godbo na tekmovališče. 3. Na travniku otvoritev in pozdravni govor delegata »Zvezec« iz Ljubljane in ostalih predstavnikov društev. Po govornih Državna himna in Hej Slovani. 4. Ob 3. uri tekma koscev. 5. Po tekmi kolesarska dirka na progi Breg — Pobrežje in nazaj. 6. Po dirki razglasitev rezultatov in razdelitev nagrad koscem in dirkačem. Nato se vrši na vrtu gostilne pri »Zelenem travniku« kmetijska veselica z različnimi zabavnimi točkami. Prijatelji kmetijske mladine vljudno vabljeni. V slučaju slabega vremena se vrši prireditev prihodnjo lepo nedeljo.

Novo mesto

Veliki Kmetijsko-mladinski praznik pripravljajo dolenjska Društva kmetijskih fantov in deklet s sodelovanjem kmetijsko-gospodarskih in kulturnih organizacij. Praznik se vrši 3. septembra in bo to ena najlepših manifestacij organizirane kmetijske mladine na Dolenjskem.

Sv. Jakob v Slov. goricah

Tekmo koscev priredi Društvo kmetijskih fantov in deklet pri Sv. Jakobu v Slov. goricah, dne 27. avgusta t. l. Vabimo vse ljudstvo, da ta dan na dostojen način proslavi kmetijsko delo in izreče spoštovanje kmetijskemu žulju. Pomagajte kmetijski mladini v njenih naporih.



Ceška kmetijska mladina na veličastnem kmetijskem prazniku v Bohinju



Ponosni Bohinjski na največjem letošnjem kmetijskem prazniku v prelepem Bohinju

Šulinci

Naše Društvo kmetijskih fantov in deklet, pripravljajni odbor, je imelo v nedeljo, dne 20. avgusta dobro uspešno tekmo koscev, na kateri je bilo tudi kmetijsko-mladinsko zborovanje. V imenu zveze kmetijskih fantov in deklet je govoril tov. Štefan Kovač. O poteku bomo še podrobno poročali.

Vaneča

Videli smo in občutili, da tudi v naši vasi moramo nekaj ukreniti za dvig naše vasi, zato smo sklenili, da ustanovimo Društvo kmetijskih fantov in deklet, ki v tolikih krajih tako uspešno orje brazdo preporoda in dviga vsega kmetijskega ljudstva. O našem delu bomo poročali.

Puonci

Ze delj časa pripravljajna naša kmetijska mladina svojo kmetijsko-mladinsko manifestacijo, pa so nam razne težave to preprečevale. Končno pa smo vendarle uspeli, zato priredi Društvo kmetijskih fantov in deklet v Puoncih tekmo koscev v nedeljo, dne 27. avgusta. Ta dan se bodo zbrale vse okoliške vasi, da skupno z nami manifestirajo mlademu kmetijsko-mladinskemu gibanju.

Večkrat je že prepozno, nikoli pa ni prezgodaj, da se začne s pravilno nego zob.

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

Čitajte in širite »Kmetijski list«!

Doma in drugod

Sporazum

Zagrebski listi poročajo, da so pravni strokovnjaki, ki so se pečali z vprašanjem sporazuma, končali svoje delo. Pri zaključnih posvetovanjih v Zagrebu se sodelovali tudi politični ljudje. Iz Kupina se je vrnil sam g. dr. Maček in bil ta čas v Zagrebu.

Politični krogi trdijo, da bo ta teden sporazum odobren in podpisan.

Zagrebski »Obzor« je rekel v petek preteklega tedna, da se zadeva danes nahaja v zaključnem stanju, zaključnem zato, ker se bo notranji položaj v vsakem primeru razčistil. Ne more biti več odlaganja, ker da je položaj zrel za eno ali drugo odločitev. Ako bo sporazum dosežen in odobren, bodo nastopili v kratkem pomembni politični dogodki in spremembe v notranje-političnem življenju.

Mi in sporazum

Sporazum je torej dosežen. Sporazum, na katerega so pristali Hrvati, je pozitivna vrednota, ki jo mora vsak pošten državljan, vsak zrel in trezen politik ter vsak jugoslovanski patriot pozdraviti; saj je to prvič, da so Hrvati po svojem nespornem zastopniku pristali na sporazum.

Doseženemu sporazumu mora nujno slediti druga pozitivna vrednota, to je državljanske svobode: svoboda političnega prepričanja in borbe zanj, torej svoboda političnega udeleževanja potem svobodnega tiska, svobode v zborovanju in svobodnih volitev s tajnim glasovanjem.

Za vsebino sporazuma danes še ne vemo, zato o njegovi absolutni vrednosti še ne moremo izreči svoje sodbe ter ga le pozdravljamo kot pozitivno dejanje.

Jugoras in delavstvo

»Slovenski delavec«, glasilo slovenskega »Jugorasa« ali ZZZ napoveduje, da bo Delavska zbornica odpovedala prostore socialističnim strokovnim organizacijam v zborničnih prostorih v Celju in Mariboru. To namero utemeljuje glasilo »Jugorasa« takole:

»Mi ta ukrep z našega verskega socialnega, delavskega stanovskega in narodnostnega stališča z veseljem pozdravljamo. Prepričani smo, da ga bo z istimi simpatijami pozdravila vsa slovenska katoliška javnost, kajti udariti po marksizmu, se pravi služiti narodu.«

Radikali in sporazum

V Sarajevski »Jugoslovanski pošti« je bila objavljena te dni izjava radikalnega prvaka Stojana Spadijera, v kateri pravi, da bo združena opozicija sprejela samo tak sporazum, ki bo zadovoljil Hrvat, Srbe in Slovence ter bistvene interese državne skupnosti.

Dr. Mačkov »Hrvatski dnevnik« zelo zamerja Spadijeru tako stališče in pravi, da se je UO izneverila svoji dosedanji politiki, ki jo je svoj čas obeležil g. Davidović v izjavi, da sprejema vsak sporazum, ki bi ga dr. Maček sklenil s katerimi koli političnimi činitelji.

Konferenca UO v Kragujevcu

V Kragujevac je prispel prvak SDS g. Sava Kosanović, kjer se je udeležil konference zastopnikov beogradske združene opozicije. Navzočih je bilo okrog 50 članov.

Konferenca JNS

V Banja Luki se je vršila konferenca Jugoslovanske nacionalne stranke za vrbasko banovino. Prisostvoval ji je dr. Srpkov Vukanović.

Veleposestvo verskega zaklada

Na osnovi uredbe o prenosu imovine verskega zaklada z države na katoliško cerkev je minister za šume in rudnike imenoval posebno komisijo, ki naj takoj izvrši izročitev nepremične imovine verskega zaklada na bivšem Kranjskem ljubljanski škofijski upravi. Veleposestvo verskega zaklada je bilo do sedaj državno dobro. Komisijo tvorijo ljubljanski šumski direktor inž. Božič in dva inšpektorja ministrstva za šume in rudnike. Komisija je že pričela svoje delo. Škofijski upravi bo izročena tudi hiša na ljubljanski Bleiweisovi cesti v Ljubljani, kjer se nahaja sedanja direkcija za šume. Poznejši ugotovitvi odnosno ureditvi so pridržane tudi pravne obveze med verskim zakladom in državo. Ministrstvo financ je bilo mišljenja, da se morajo te obveze ugotoviti predno se izvrši predaja imovine v cerkvene roke.

Površina veleposestva verskega zaklada na Gorenjskem (Jelovica in Pokljuka), meri okrog 24.000 ha, Kostanjevica na Dolenjskem pa okrog 2000 ha. Vrednost vsega tega premoženja je ogromna in se ceni na okrog 250 milijonov dinarjev. Komisija ima nalogo, da posluje z največjo brzino in da izvrši svoj posel do konca avgusta.

Medtem je tudi že postavljen ravnatelj novih škofijskih veleposestev. Podpisana je ravnateljska pogodba v bivšem inšpektorjem ministrstva za šume in rudnike inž. Dimnikom, ki ima za rešitev vprašanja verskega zaklada v smislu njegove izročitve cerkveni upravi posebne zadolžbe. Drugi resni kandidat za ravnateljsko mesto inž. Zumer, upravitelj gornjegrajskega škofijskega veleposestva, bo menda postal upravnik industrijskih naprav, ki so v zvezi z novo cerkveno šumsko imovino.

Zemljoradniki in sporazum

Predsednik zemljoradniške stranke g. dr. Milan Gavrilović je objavil v beogradskega listu »Pregled« članek, v katerem govori o politiki svoje stranke in o sporazumu ter pravi, »da stoji zemljoradniška stranka neomajno na črti, ki jo je zarisal pokojni voditelj Jovan Jovanović. Znano je, da se je zemljoradniška stranka skozi leta trudila omogočiti sporazum med Srbi in Hrvati. Danes stoji stranka v rezervi in čaka, da bo doslej neznana vsebina sporazuma objavljena, nakar bomo šele določili našo bodočo taktiko. Če bo sporazum dober in tak, kakor si ga mi predstavljamo, in če bo obsegal tudi spremembe v vladi, potem bomo tak sporazum z vsemi silami podprli.«

Voditelj srbskih socialistov umrl

V Beogradu je umrl 14. t. m. voditelj srbskih socialistov Dragiša Lapčević v starosti 75 let. Zgodaj se je pričel udeleževati v političnem življenju predvojne Srbije. Leta 1893. je bil izvoljen za župana v Užiški Požegi in leta 1905. pa za narodnega poslanca. Ob izbruhu svetovne vojne je kot edini narodni poslanec glasoval v narodni skupščini proti vojnemu kreditu. Po vojni se je še nekaj let zanimal za politično življenje in sodeloval v socialistični stranki, kasneje pa se je umaknil v zatišje in je v nad vse skromnih razmerah doživel.

Pokojni Lapčević je napisal več knjig in razprav o gospodarskih in socialnih vprašanjih ter o potrebi preosnove družabnega reda.

Kaj pravijo?

»Delavska pravica« objavlja tale značilni dopis, ki ga ponatiskujemo doslovno in brez vsake pripombe:

»V Zg. Kungoti, torej tik ob meji ima grofica Pachta veleposestvo v izmeri okrog 200 oralov. Posestvo sestoji iz njiv, travnikov, gozdov in vinograda. Delo ji opravlja 6 majerjev z družino, ki skupno obdelujejo tudi vinograd. Ker so se tudi ti majerji zanimali, kako bodo urejene njihove plače po veljavnosti novega viničarskega reda od 1. novembra naprej in zahtevali izboljšanje, je te dni sklical vse te reveže mož grofice na zaslišanje, h kateremu je pritegnil advokata dr. G. iz Maribora. Potom tega advokata je grofica sporočila svojim tlačanom, da zanje ne velja viničarski red, posebno pa ne minimalne mezde za viničarje, ker dejansko niso viničarji, ampak samo majerji. Komur to ni prav, lahko gre. Plačala pa bo odslej samo po 50 para na uro, tako da bodo srečni majerji zaslužili pri 10 urnem delu 5 din na dan, pri skrajšanem dnevu pa seve še manje. Takih majerjev je vse polno ob meji, ki služijo bogatašem in bi bilo nujno, da se tudi za te ljudi izda kaka zakonita zaščita pred zlorabo njihove delovne sile.«

Kaj se godi po svetu

Zadnji dnevi so minili v istem napetem pričakovanju in v enaki negotovosti, kakršna je sploh značilna za zadnji čas.

Vojna ali mir

Je še vedno vprašanje, na katerega svet ne ve pravega odgovora. Slej ko prej je v ospredju spor zaradi Gdanska, vendar s to razliko, da ne gre le za Gdansk, ampak za težja in važnejša vprašanja.

Vojaška zveza

med Nemčijo in Slovaško, ki je bila sklenjena prejšnji teden, ne pomeni sicer nič novega, vendar je vsaj uradno potrdila to, kar je prihajalo doslej v svet le v obliki ugibanj. S to zvezo je po eni strani konec madžarskih sanj o zasedbi in priključitvi Slovaške, po drugi pa se ve, kaj je pričakovati Poljakom.

Poljska

se drži odločno in močato. V tako zvani »beli« ali »živčni« vojni, ki že lep čas traja med to državo in Nemčijo, prihaja z obeh strani do sila ostrih izpadov. Poljski tisk piše o razkosanju Nemčije, nemški o razdelitvi Poljske.

V tem boju, ki se bije z vso zagrizeno ostrostjo, se nam razkriva marsikaj in prav iz te borbe je mogoče slutiti vso usodno resnost sedanjega mednarodnega položaja.

Med Anglijo in Poljsko

bo menda še ta teden podpisana posebna vojaška pogodba o medsebojni pomoči za primer, da bi bila ogrožena posredno ali neposredno neodvisnost ene izmed obeh pogodbenic. Pakt vsebuje posebno klavzulo, ki določa, da je Gdansk življenjskega pomena za Poljsko in da bi vsaka sprememba v dosedanjem položaju Gdanska pomenila neposredno ogrožanje poljske neodvisnosti. V pogodbi je podana tudi točna definicija medsebojne pomoči. Iz besedila je jasno razvidno, da mora priti pomoč avtomatično takoj, brez vsakega predhodnega posvetovanja in z vsemi sredstvi. Obe državi morata takoj napovedati vojno napadalcu in vztrajati skupno do konca vojne. Nobena izmed obeh pogodbenih držav ne more skleniti brez pristanka druge premirja ali separatnega miru. V primeru napada na Poljsko mora Anglija enako kakor Francija, čim to zahteva Poljska, z vsemi sredstvi na kopnem, v zraku in na morju priskočiti Poljski na pomoč.

Med Poljsko in Rusijo

Je po angleških poročilih že dosežen sporazum v tem smislu, da bo Rusija v primeru potrebe

dala Poljski na razpolago potrebno količino svojega zračnega brodogoja ter artiljerijo z moštvom in oficirji vred.

Evropski jugovzhod

je v tem napetem položaju v ospredju zanimanja, čeprav se v tisku ne razpravlja toliko in tako vidno o njem.

Po nekaterih znakih sklepajo, da se bliža trenutek, ko bo Madžarska popolnoma pristopila k osi Rim-Berlin, kar bo brez dvoma vplivalo tu na politiko Romunije, ki je že v tem času imela nekaj resnih incidentov z Madžari, posredno pa na politiko vsega evropskega jugovzhoda. Romuni, Turki in Grki so zaradi novega položaja že pred tednom vpoklicali več letnikov pod orožje in izvedli manevre v večjem obsegu. Govorice, da bi se bile Turčija, Romunija in Grčija odločile za sklenitev vojaške zveze, kar se je spravljal v zvezo zlasti z razgovori romunskega kralja Karola II. s predsednikom turške republike Izmetom Inenijem v Carigradu ob koncu preteklega tedna, so na merodajnih mestih sicer demantirali, toda nobenega dvoma ni, da so se stiki med navedenimi državami v zadnjem času zelo poglobili v znamenju večje obrambne pripravljenosti.

Pogajanja v Moskvi

po angleških poročilih potekajo ugodno in je baje v več važnih vprašanjih že prišlo do popolnega sporazuma. V najkrajšem času je zato pričakovali, da pride do podpisa pogodbe, s katero bo po angleških zatrdilih popolnoma sklenjena in končno veljavno ustvarjena mirovna fronta.

Na Daljnem vzhodu

bo Anglija še nadalje podpirala Kitajsko. Anglija je že službeno obvestila japonsko vlado, da se ne bo več pogajala o kitajski narodni valuti in kitajskem srebru v Tiencinu.

Verjetno je, da bo kmalu tudi Anglija odpovedala trgovinsko pogodbo z Japonsko. Kitajski je Anglija dovolila nov kredit v iznosu 10 milijonov funtov šterlingov, ki ga bodo uporabili za dobavo strojev in vojnih potrebščin.

Amerika

ostaja slej ko prej na strani demokratskih držav. Njeno stališče do Japonske se oblikuje v soglasju z Anglijo in z Rusijo, vedno bolj pogosto pa se tudi pojavljajo in ponavljajo glasovi, da utegne priti do ameriško-ruske zveze, kar bi vsekakor pomenilo doslej najmočnejšo silo na svetu.

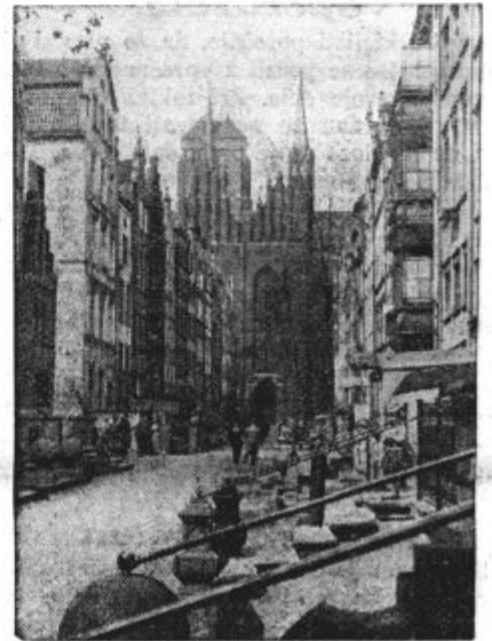
Kaj se obeta

Po zadnjih poročilih si Italija močno prizadeva, da bi prišlo do neposrednih pogajanj med Poljsko in Nemčijo. Podoba pa je, da je čas za taka pogajanja že zamujen, ker Poljska smatra vse slične nasvete kot poskus, da bi jo odtrgali od obeh zapadnih zaveznic.

Poleg tega je važno to, kar se godi na Daljnem vzhodu. Enoten nastop Amerike, Anglije in Rusije v kitajsko-japonskem sporu smatrajo po svetu kot odločilni udarec proti Japonski. Nekateri sodijo, da je Japonska sedaj dejansko premagana in bo morala zapustiti vse pridobljene postojanke na Kitajskem.

So pa glasovi, ki tudi trdijo, da bo Japonska kmalu morala napeti vse sile, da ohrani vsaj svojo nekdanjo dejansko posest.

Soglasno pa ves tisk obeh različnih taborov zatrjuje in potrjuje, da je položaj skrajno resen in da bije dvanajsta ura. Očitki za to, kdo je tako stanje zakrivil, lete v obilni meri z obeh strani. Koliko je kje resnice, je v danem položaju težko reči, naglašamo pa, da ne more obveljati trajno nič takega, kar je zgrajeno na sili in laži.

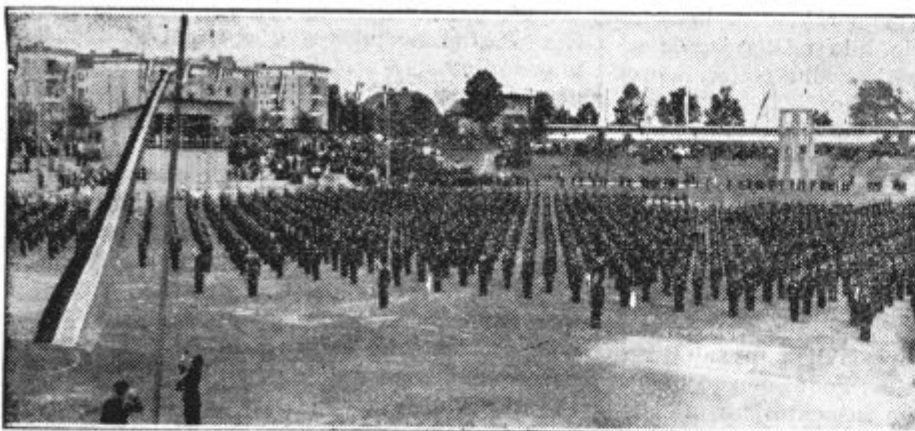


Marijina cerkev v Gdanku

Kako je na Češkem?

Ves svet danes s posebnim zanimanjem spremlja dogodke v bivši Češkoslovaški.

Na ozemlju češko-moravskega protektorata se kaže odločno odiranje židovskega življa iz javnega življenja. Tako je v Pragi cela vrsta javnih lokalov, v katere je Židom vstop prepovedan. Tudi v mestna kopališča ne smejo. Židov-



Z leve na desno: Svečan pozdrav gasilcev državni zastavi na stadionu o priliki gasilskega kongresa. Oče slovenskega gasilstva, Josip Turk, rajni starosta Jugoslovanske gasilske zveze. Njegov spomin so gasilci tudi ob kongresu dostojno počastili in se je šla za služnemu človekoljubi na grob poklonit močna gasilska deputacija. — Karel Burkhardt, gdanski komisar, ki se je pred kratkim razgovarjal s Hitlerjem o sporu za Gdansk.



ska podjetja morajo imeti napise, da so židovska, arijska pa take, da je Židom vstop prepovedan. Prestopki se zelo strogo kaznujejo.

V bolnišnicah, sirotišnicah in sanatorijih ne smejo skupaj bivati židovski in nežidovski ljudje.

Prednost nemškega jezika. Besede kakor Führer, Reichsprotektorat Böhmen und Mähren itd. se v uradnem občeivanju, tudi ako se vrši v češkem jeziku, ne smejo počesčiti. Na ta način se hoče doseči enotna označba za celo vrsto upravnih ustanov, kar ima svoj pomen zlasti v slučaju vojne, da bi ne nastala zmeda, ako bi češko prebivalstvo v protektoratu poznalo oblasti in drugo, kar je s tem v zvezi pod drugim imenom kot pa vojska, ki bi se kretala v mejah protektorata.

Poleg teh je izdanih še več drugih pomemb-

nih odredb glede uporabe obeh jezikov, pri čemer ima nemški jezik znatno prednost.

Enotnost češkega naroda se kaže prav v teh dneh. V Narodno zajednico, edino češko stranko na ozemlju protektorata, se je vpisalo 99'25 odstotkov vseh odraslih prebivalcev, kar pomeni, da s kakršno se zlepa ne more izkazati noben narod.

Vprašanje zemlje je tudi v protektoratu pereče. Pred časom je bivši firerjev namestnik za Sudete Konrad Henlein v nekem govoru omenil, da so Čehi kolonizirali nemško zemljo in v teku let pokupili okrog 150.000 hektarjev posesti, ki je bila last Nemcev. Henlein je najavil, da se bodo morali s primernimi ukrepi popraviti ti kolonizatorski poskusi Čehov v nemških krajih, t. j. Čehi, ki so to zemljo pokupili, jo bodo morali vrniti nemškim lastnikom.



Čehi sedaj v velikih množinah vstopajo v francosko Tujsko legijo.

Iz naših krajev

× **Podoknica Nj. Vel. kraljici Mariji.** Akademski pevski zbor je zapel pretekli teden pred dvorcem Suvobor na Bledu podoknico Nj. Vel. kraljici Mariji. Kasneje je priredil Akademski pevski zbor na Bledu koncert, ki je bil polnoštevilo obiskan.

× **Likvidacija Slovenske banke.** Zaradi afe-re Slovenske banke v Ljubljani je bila sklicana druga obravnava. Znano je, da so lani aretirali ravnatelja Slovenske banke. V preiskavi so ugotovili, da je bila osnovna glavnica Slovenske

banke 75 milijona din izgubljena že l. 1927. Prezadolženost banke je rasla že od tedaj od leta do leta in zato vlagatelji niso mogli priti do svojega denarja. Državno tožilstvo je predlagalo banski upravi razpustitev delniške družbe Slovenske banke. Na podlagi poročila državnega tožilstva je banska uprava kot nadzorna oblast razpustila Slovensko banko. Preiskava proti direktorju Jankoletu še ni končana. Zasljujejo še nove priče in nekatere člane uprave banke. Kakor kaže dosedanja preiskava, so vlagatelji in prodajalci vložnih knjižic utrpeli nad 15 milijonov din škode.

× **Neurje močno prizadelo okolico Goraje Radgone.** Strela je udarila v hišo Franca Roga-

ča. Požar se je tako hitro razširil, da so mogli rešiti le govejo živino, svinje in kokoši pa so zgorele z gospodarskim orodjem vred.

× **Na mariborski svinjski sejum** so pripe-ljali 173 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov stari 70—90 din, 7—9 tednov stari 100—120 din, 3—4 mesece stari 155—230 dinarjev, 5—7 mesecev stari 300—420 din, 8 do 10 mesecev stari 430 do 510 din, 1 leto stari 700 do 900 din. Kilogram žive teže 6—8'50 din, kilo-gram mrtve teže 8—11 din.

× **Rezervna hrana.** Na podlagi uredbe o nabavi rezervne hrane bo država kupila 10.000 vagonov pšenice, ki bo služila kot rezervna hrana za slučaj vojne.

× **Umor v Spodnjih Gameljnah.** Na skednju so našli pri nekem posestniku v Sp. Gameljnah že razpadajoče truplo nekega moškega. Sodna zdravnik sta ugotovili, da je imel umorjeni na glavi dve veliki rani od revolverskih krogel. Oblečen je bil samo v spodnje hlače, srajco pa je imel stlačeno v klobuk. Ime neznanega umorjenca niso mogli ugotoviti.

× **Moka v sladkorju.** Naša država je mora-la letos uvoziti več sto vagonov sladkorja iz češko-moravskega protektorata. Uvoženi sladkor so analizirali in ugotovili, da je primešane 5% moke. Ker stane moka le 3 din, sladkor pa 15, bomo oškodovani za 750.000 din. Ako bo ves uvoženi sladkor pomešan z moko, bomo uvozili 50 vagonov moke mesto sladkorja.

× **Jugoslavija stoji v produkciji srebra** na drugem mestu v Evropi. Prva je Nemčija, ki je pridelala lansko leto 203.500 kg srebra, druga pa Jugoslavija s 55.500 kg.

× **Umrja** je v Kamniku gospa Miljutina Trampuževa, soproga ondotnega odvetnika. Pokojna gospa je bila duša raznim nacionalnim in narodno obrambnim organizacijam in neumorna delavka v teh društvih. Narodni Kamnik bo pokojno gospo težko pogrešal.

× **Ogenj.** V Senčurju je pogorelo gospodar-sko poslopje župana in ban. svetnika Umnika. Požar je baje zanetil neki berač, ki je že dalj časa Umniku grozil.

× **Huda železniška nesreča** se je pripetila v Ameriki na progi Chicago—San Francisco. Mrtvih je bilo 32, ranjenih pa 114 potnikov. Nesrečo so povzročili zločinci.

× **Kmetska posojilnica ljubljanske okolice** v Ljubljani sprejema in ugodno obrestuje nove vloge ter daje poceni kratkoročna posojila.

Za rodno grudo

(Dalje.)

Nato se je izmotalo v prividu nedeljsko jutro. Kmetski pobič je dvakrat, trikrat jezdil na počasnem volu okrog hiše. Oče ga je skrbno držal za roko, pobič pa se je smehljal deloma iz zadovoljstva, deloma pa v zadregi. Na neva-jenem sedežu ga je namreč kljub vsemu le ne-koliko spreletaval strah. Kakor ga doživlja se-daj, je razločno videl ta dan pred seboj. Na nebu je bilo polno belih oblakov, ki so včasih zastrli sonce. Kadar se je približal nenavadni jezdec, so se dvignili s tal roji muh in mušic, nad njimi pa so se spreletavali mali, sinji metuljčki. V koritu pri vodnjaku se je lesketala voda, v pe-sku in prahu so se kopali vrabci in prhutali s perutmi. Čez in čez nedeljska tišina, le iz kuhinje se oglašala cvrčanje iz ponev, za hišo pa ki-kirika petelin, ki se ponosno požene v jasni dan, da bi tudi svoj glas okopal v soncu.

Ta svetloba je vzbudila spomine prav do nežnega detinstva. Bilo je tisti čas, ko je komaj poskušal prve korake. Ležal je na vzvratah v senci divje trte, za nameček pa mu je mati raz-pela še velik dežnik, da bi ga varoval pripeka-jočih sončnih žarkov. Spodaj se je razprostirala njiva lanu, oče in mati pa sta pridno plela. Slika valujočega lanu je moževu oko šestdeset let zvesto ohranilo v spominu. Zakaj? Biti je

moral pač nekaj posebno veselega; kajti kmet je ob misli nanjo še sedaj čez šestdeset let čutil, kako se mu širijo in dvigajo prsi. Ali je pod divjo trto prvič dojmil barvo? Ali je sočno ze-lenje prvič predramilo dremajočega duha?

Ni si zastavljal vprašanj in tudi ni razmiš-ljal o spominih, ampak se je samo vdajal raz-košnemu občutju, ki ga je tedaj prevevalo in je na čudežen način še do te ure ostalo živo v njem.

Po tem sončnem zlatem dnevu se je predra-mil v njem neki rdeč dan. Bilo je dokaj kasneje. Takrat je bil star kakih dvanajst ali trinajst let. V vzduhu je že dihala jesen in sonce je čez dan komaj posrkalo s trat obilo roso. Bukov gozd, vse grmovje, mejice in grmičje je bilo rdeče. Listje starih hrušek je bilo kakor z vi-nom polito.

Na kmetiji je tedaj služila čisto mlada de-kla. Bila je komaj tri leta starejša od njega. Ime ji je bilo Rozika in je imela zmeraj rdečo ruto na glavi.

Rozika in on naj bi bila šla pobrat jabolka, kar se jih je ponoči naletelo z drevja. Pobiču se ni nič kaj ljubilo in je pripogibanje rajši prepustil mladi dekli.

Roziki se to ni zdelo prav in ga je začela priganjati k delu. Tedaj jo je nahrulil, da je lenčina, in ji celo pokazal osle, ona pa je planila nadenj in se začela ruvati z njim.

V nemalo začudenje je opazil, da je dekletu kos. V spoprijemu sta se tesno objela in se bo-rila, dokler ni Rozika končno zastokala, da ne more več in naj odneha. Vsa zasopla in obne-mogla se je sklonila in naslonila glavo na nje-govo ramo. Vroč in sunkovito je občutil njen dih na svojem vratu in si je mislil:

>Ali so dekleta tako šibka?<

Hotel je izkoristi zmago, vreči deklet v travo in se ji potlej prav pošteno narezati. Kakor hitro pa jo je hotel zopet bolj čvrsto prijeti, je rahlo in previdno, kakor da on tega ne sme opaziti, pritisnila svoje ustnice na njegove in ga nežno poljubila ter dahnila:

>Divjak!<

Tedaj jo je izpustil. Hotel jo je ozmerjati, a ni našel nobene primerne besede za to. Vedel je samo to, da je na drzno deklino na moč hud.

Potlej sta molče pobrala jabolka v košaro in odšla k odraslim. Ta dan sta nato bila tako pridna, da so ju vsi hvalili in opominjali, naj bi bila zmeraj taka.

Odslej sta se drug drugemu izmikala. Kadar sta bila skupaj, jima je bilo koj neprijetno. Nič več si nista mogla odkrito pogledati v oči in tudi nista vedela kaj govoriti drug z drugim.

Ko je Rozika leto kasneje odšla služiti dru-gam, si je fant skušal utepsti v glavo, da je tega vesel. Kljub temu je kmalu spoznal, da se mu domačija brez nje zdi pusta in prazna.

(Dalje.)

× **Obiranje hmelja** se je pričelo 18. t. m. V Savinjsko dolino se je pripeljalo več sto obiralcev in obiralok.

× **Državno cesto Maribor—Fram** bodo asfaltirali v dolžini 15 km. Stroški bodo znašali okrog 12 milijonov din. Z delom bodo pričeli menda že prihodnji mesec.

× **Nemška letala za Jugoslavijo.** Te dni se priletelo na zemunsko letališče pet vojnih letal, ki jih je dobavila Nemčija za našo državo.

× **Učiteljski kongres.** V Banja Luki je bil v soboto otvorjen učiteljski kongres, ki se ga je udeležilo več tisoč delegatov. Učiteljska organizacija šteje 17.718 članov iz cele Jugoslavije.

× **Razbojnika Jožeta Pečovnika** so prijeli mariborski orožniki v gramozni jami na Betnavi. Poleg njega je bil aretiran tudi Karl Kupnik, ki ga išče mariborska žandarmerija že dalj časa. Oba razbojnika sta priznala številne tatvine in vlohe.

× **Tekmovalna vrsta ljubljanskega Sokola**, ki si je letos že petič priborila kraljev meč, se je predstavila Nj. Vel. kralju Petru II. na Bledu. Mladi kralj je zmagovalcem iskreno čestital.

× **Smrt pod vlakom.** Na postaji v Slovenski Bistrici se je vrgel pod vlak neznan moški. Kolesa so ga popolnoma razmesarila.

× **Stavka v največjem rudniku** svinca in cinka v Jugoslaviji traja dalje. Delničarji tega rudnika so Angleži. Podjetje ni hotelo pristati na povišanje mezd in je te dni odpustilo iz službe vse delavstvo in nameščenstvo. Ostalo je brez kruha 3600 delavstva. Rudnik je popolnoma zaprt. Podjetje je izkazovalo vsako leto ogromne dobičke. Sedaj trdi, da je delavstvo predobro plačano in da mu ne more povišati mezd in ugoditi njegovim zahtevam. Potrebno bi bilo odločno posredovanje oblasti v zaščito državnih in socialnih interesov pred tujimi, nenasitnimi kapitalisti.

× **Ako tovarne ne plačajo davka.** Znane železne tovarne v občini Zenica, Bosna, so bile oproščene plačevanja davkov. Občina ima vsled tega 1.200.000 dinarjev manj dohodkov in ji preti gospodarska in finančna katastrofa.

× **Grško brodovje** bo priplulo koncem tega meseca v jugoslovanske vode. Grške vojne ladje bodo posetile šibeniško luko.

Jz tujine

■ **Spomenik morilecu.** Narodni socialisti so postavili na Dunaju spomenik Antonu Planetu, ki je leta 1934. ustrelil kancelarja Dollfusa. Morileca je režim dr. Sušnika kasneje obesil.

■ **Španija rabi za svojo obnovo** najmanj 100 milijard dinarjev. Ta denar more dobiti Francosamo v Franciji, Angliji ali v Ameriki. Zato je verjetno, da ne bo napravil vojaške zveze z Nemčijo in Italijo.

■ **Vohuni tudi v Bolgariji.** V Sofiji so nedavno ustrelili dva vohuna in aretirali več oseb, ki so osumljeni špionaže.

■ **Angleški zračni manevri** so trajali 72 ur. Pri manevrih je sodelovalo 1300 bombnikov, 1400 protiletalskih topov in 200 balonov. — Istočasno so bili manevri angleške rezervne mornarice, pri katerih je sodelovalo 130 bojnih ladij.

■ **Nemško potniško letalo** se je ponesrečilo v Španiji. Med razvalinami letala so našli sedem trupel. To je že drugo nemško letalo, ki se je ponesrečilo v Španiji tekom preteklega tedna.

■ **Vezuv je začel zopet delovati.** Iz glavnega žrela se je začela valiti lava. Oblasti so odredile izpraznitev prebivalstva iz ogroženih krajev.

Veličastno slavlje pomembne zmage

Zadnje nedeljo je bila v duhu zbrana vsa Jugoslavija pri proslavi 25letnice bitke na Ceru, kjer je v avgustu 1914 srbska vojska zadala prvi hud udarec sovražniku.

Ze v soboto so začele ogromne množice ljudstva iz Pocerovine, Podrinja in Mačve romati na Cer, kamor so z Oplenca prinesli stare srbske zastave onih 12 polkov, ki so se v dneh od 16. do 19. avgusta 1914 udeležili bitke na Ceru. Ljudje so s solzami v očeh poljubljali ta neštetokrat prestreljena, razcefrana, a tudi z najvišjimi odlikovanji okrašena znamenja srbske vojne slave. Saj je bilo med udeleženci še dokaj junakov, ki so se udeležili bitke, še več pa potomcev tistih junakov, ki so na Ceru žrtvovali življenje za Srbijo in za današnjo svobodno Jugoslavijo.

Proslava je bila nepopisno veličastna, naroda pa toliko, da je bila 32 km dolga cesta od Šabca do Tekeriča ena sama dolga veriga vozil. Slavnosti so se seveda udeležili tudi diplomatski predstavniki tujih držav, šefi vojaških delegacij zaveznikov iz svetovne vojne in velika množina raznih domačih in tujih odličnikov ter predstavniki oblasti in zastopniki raznih društev in ustanov.

Cerkvene obrede je opravil patriarh Gavriilo, ki je v lepem govoru slavil cerske borce.

Za njim je govoril ministrski predsednik D. Cvetković, ki je izrazil upanje, da se lahko ustvari velika in srečna ter zadovoljna jugoslovanska domovina.

Nadalje je govoril predsednik Združenja rezervnih oficirjev in bojevnikov Nikodej Bogdanović, ki je poudaril, da je bila prva zmaga zaveznikov na Ceru izvojevana s srbskim orožjem 19. avgusta 1914!

Govorili so nato še številni visoki vojaški dostojanstveniki, vsi govori pa so izzveneli v zahvalo kralju in junaškim borcem ter s svečano obljubo, da so tudi danes borci zmeraj pripravljeni na kraljev poziv žrtvovati svoje življenje za obrambo naše velike, močne in nerazdeljive domovine.

Po proslavi se je vsa ogromna množica uvrstila v mogočen špored, ki je bil živa izpoved jugoslovanske samozavesti in vere v bodočnost!

Slava junakom, ki so nam s svojo krvjo zgradili današnji dom, ta 25letnica pa naj nam bo opomin, da bodimo vredni potomci svojih prednikov v borbi za Jugoslavijo!



Abesinci neso krsto s truplom umrlega abune, poglavarja koptske cerkve, k pogrebu po ulicah Adis Abebe

Iv. Nemec:

MOLK

(Nadaljevanje)

Letos sem se veselila, da bom dobila nove čevlje, zdaj so mi pa še stari zgoreli! Ničesar človek ne sme več zaupati tuji pomoči, ničesar upati od kakršnekoli milosti. Jaz sedaj vidim, da moramo sami delati, sami trpeti, pomočnikov pa ni pri delu, niti pri trpljenju. Norca se delajo iz bedastih kmetavzarjev.

Mica je globoko vzdihnila in pogledala v svoje umazane blatne noge. Iz pogorišča je zopet močno zasmrdelo, nizki oblaki pa so pričeli pošiljati rahel dež.

Tako bi lahko deževalo ves dan in brez nesreče, je vzkliknila Anka in pogledala s svojimi modrimi očmi v žalostno pogorišče.

Marsikaj bi lahko bilo drugače, toda zdi se mi, da smo mi kmetijski ljudje na življenje in smrt zvezani s trdo grudo, ne vidimo in ne vemo od kod prihajajo krivice... žaltave in grenke...

Mič se je ustavilo v grlu, ni mogla z besedo na dan, zato je na debelo požrla slino.

Ali bom lahko nocoj spala pri vas?

Seveda, Anka! — kar pojdi, da malo povečerjamo.

Pogledala bom še malo k materi, ki je pri Goričanovih, morda bo treba še kaj pomagati pri živini.

Potem pa le pridi, Anka!

Pri Hitrečevih so tisti večer precej hitro opravili. Za večerjo so imeli kislo mleko, kruh in solato. Mica je pospravila veliko skledo solate z mastjo in smetano zabeljeno. Joži in Hitrecu pa je teknilo bolj kislo mleko.

Tudi Anka je prišla kmalu in z velikim tekom pomagala Mici pri solati. Tisti prvi strah po požaru je prenehal, zato ji je teknila skromna večerja.

Po večerji so se kmalu spravili k počitku, Hitrec je še pred tem pogledal okrog hiše in zapahnil vrata.

Vso noč je rahlo šumel dež in drobil trde grude brez udarcev in brez motike, da je Hitrec drugo jutro z največjo lahkoto posejal proso. Seme sicer ni padlo v suho flo, toda tisto leto je prosena kaša bogato rodila.

4.

Proso je bilo že davno pospravljeno v žitni shrambi, dobršen del pa so ga tudi pripravile kure. Jesen je minula in z njo vred vse lepote zemlje, ki je tam okrog oktobra in novembra tako bogata. Tudi Kroparjeva hiša je dobila novo streho. Jesenske astre so otožno gledale izpod prve decembrske bele prevleke in zmrznjene drhte v vetru, ki je bril sem od severne strani in otožno zavijal čez Rožni vrh tja doli proti Krčmarovcem, Oseki in Trnovlju.

Mica se je obrnila v postelji in potipala

moževo posteljo, ki je bila še vedno prazna. V sobi je bilo nenavadno svetlo, kakor da bi kje v soseščini gorelo, zato je s strahom pogledala skozi okno proti Kroparjevi domačiji.

Ni bilo nič hudega. Snežna odeja se je ponoči obnovila in povzročala svetlobo v sobi, deloma pa se je pridružila tudi luna in Mico dražila s svojo blede oblo.

Nekje iz globine se je nenadoma zašlišal slaboten jokajoč glas, da je Mica kar vztrepotala.

Kaj je to mama, se je zdrznil Joža! Zdi se mi, da vidim očetov klobuk!

Ali naj grem odpirat, mama?

Ajjj! —

Cuj! —

Šššš! —

Za pet ran, kaj je to; Bog mi bodi milostljiv?!

Joža se je stisnil k oknu in pri zlomljenem steklu prisluhnil v blede noč.

Zdi se mi, da čujem moje ime, mama! — Jaz bom odprl!

Idi, Joža, odpri vrata, naj se zgodi karkoli. Mica je ogrnila svojo kočemajko in s strahom zaustavila dah. Joža je vzel očetovo debelo palico in stopil k vratom.

Zapah je škrtajoče zarožljaj, da je Mico spreletelo po vsem telesu, takoj nato pa je zaslišala prestrašen klic sina:

Mama, oče je mrtev, mama! (Dalje.)

■ Celovski škof dr. Hefter, ki je že 25 let na čelu krške škofije, je iz zdravstvenih razlogov šel v pokoj.

■ V Španiji so v Madridu pred kratkim ustrelili 53 ljudi, o katerih so sumili, da so bili udeleženi pri atentatu na poveljnika nacionalistične garde Gaberdona, ki so ga atentatorji pred nekaj tedni ubili iz zasede.

■ Potopljen japonski parnik. Na Biserni reki je zadel ob mino japonski parnik, ki je prevažal vojaštvo. Utonilo je tristo mož, ostale so rešile japonske vojne ladje, ki so prihitale na pomoč. Kitajske čete so ves čas obstreljevale japonske vojake.

■ Ponesrečen italijanski parnik. Ob dalmatinski obali je zadel v pečine italijanski parnik »Polinija«. Ponesrečenemu parniku je prihitela na pomoč jugoslovanska ladja.

■ Mlekarji štrajkajo v newyorški državi, ker odjemalci nočejo pristati na povišanje cen mleka. Mlekarji pripeljejo mleko do mesta New Yorka, tam ga pa izlijejo na cesto.

■ Novi turški poslanik. V Moskvo je prispel novi turški poslanik Ali Hajdar.

■ Ukradeno sliko je vrnil. Pred dvema mesecema je ukradel neznan tat iz pariškega Louvra znamenito sliko »Brezbrižnik«, delo slikarja Watteaua. Policija je zaman iskala tatu in dragoceno sliko. Te dni se je javil tat sam pri pariškem sodišču in prinesel popravljen sliko nazaj. Sliko je vzel Sergij Bogoslavski, ruski slikar, ki živi s svojimi starši v Parizu. Tat je sliko popravil, jo nanovo uokviril in vrnil.

■ Bogato rudo zlata so odkrili v Španiji. Zlata rudna plast se vleče v debelini treh metrov več kilometrov daleč. Franco si obeta od najdbe zatega rudnika velik razmah španskega gospodarstva in njegove obnove.

■ Poljski premog za Rusijo. Rusija je naročila na Poljskem 900.000 ton premoga in za več milijonov zlotov industrijskega blaga.

■ Vojteh Korfanti. V Katovicah na Poljskem je umrl znani poljski politikar in borec za osvoboditev domovine Vojteh Korfanti v 72. letu starosti.

■ Gradnja vodovoda za Suho Krajino je v polnem teku. V dolini Globočci pri Zagradcu so zajeli močan izvirek, odkoder kopljejo sedaj jarek na Stružni vrh, kjer bo zgrajen velik rezervoar. Od tu bo speljan vodovod po vaseh Suhe Krajine.

Živinski sejmi

Na zadnjem živinskem sejmu v Črnomlju so veljale cene: Voli I. vrste 5—5'50. II. vrste 4'25 do 4'50, III. vrste 4'25—3'75 din, telice I. vrste 4'75—5'25, II. vrste 4—4'50 din, krave I. vrste 4—4'50, II. vrste 3'50, III. vrste 3 din, teleta I. vrste 6—6'50, II. vrste 5—5'50 din, prašiči špeharji 8 do 9 din, prašiči pršutarji 7 din za kilogram žive teže.

V Ptujju so bile cene take: Teleta I. vrste 9, II. vrste 10 din, goveje meso I. vrste prednji del 9, zadnji del 11 din, goveje meso II. vrste prednji del 7, zadnji del 9 din, svinjina 5—12, slanina 14—15 din za kg.

Sejmi

28. v St. Vidu pri Blokah, Središču, Dolnji Lendavi.

29. avgusta: v Zagorju ob Savi, Koračicah, Muti, Podčetrtku v Veračah, Poljčanah, Zaleu, Moravčah, Mariboru.

30. avgusta: v Veliki Loki.

31. avgusta: v Vidmu na Dravskem polju, Slov. Konjicah, Turnišču.

1. septembra: v Radečah pri Zid. mostu, Mariboru, Višnji gori, Guštanju, Trbovlju, Zigarškem vrhu nad Sevnico.

2. septembra: v Sodražici, St. Rupertu, Krškem, St. Ilju pod Turjakom, Prosenjakovcih, Križevcih, Celju, Brežicah, Trbovljah.

Ljubljana v jeseni

Ljubljanski velesjem, zrcalo kulturnega in gospodarskega izživljanja zlasti Slovencev, ima v prirejanju svojih dveh vsakoletnih velesjemov in razstav že svojo tradicijo. Ko se v pozni pomladi pod toplimi sončnimi žarki razbohoti narava, ko zre orač v skrbeh na uspeh bodoče letine, imamo velesjemsko prireditev industrijskega in obrtnega značaja. Ko pa poneha poletna vročina in splošno poletno mrtvilo, otvarjamo našo jesensko velesjemsko prireditev, obsegajočo vedno posebne razstave iz kulturnega in gospodarskega področja. Te razstave so delo mnogih pridnih rok, ki so delale in ustvarjale čez poletje, ko je kipel življenje na sejmišču. Nastopa zlata jesen in zato je tudi geslo naših jesenskih prireditev »Ljubljana v jeseni«.

Letošnja jesenska velesjemsko prireditev bo posvečena kmetijstvu. Nameščena bo v šestih paviljonih tako, da zavzame skoraj ves razstavni prostor.

Spored letošnje »Ljubljane v jeseni«:

Kmetijska razstava, pod častnim predstvom ministra za kmetijstvo g. ing. Nikole Beslića obsega sledeče oddelke:

1. **Semenogojška razstava**. Njen namen bo nazorno prikazati našemu kmetovalcu, katera semena in poljedelske rastline morejo pri nas dobro uspevati in napredovati. Razstava bo pokazala dosedanje in odprla pogled na bodoče uspehe. Izpopolnjevale jo bodo fotografije in grafiki, žitarice (klasje in zrno starih in selekcioniranih kultur) in okopavine s prikazom rastlin in gomoljev.

2. **Zelenjadna razstava** bo obsegala tele oddelke: a) Vzgoja domačega zelenjadnega semena (solata-ledenka, fižol, grah, kapusnice, kumare, čebulček, motovilec itd.), b) Pridelovanje in vzgoja zelenjadi, c) Vrste naše zelenjadi, d) Zelenjadna hrana, e) Modeli šolskih vrtov, f) Zelenjadni vrtovi v delavskih kolonijah, g) Zelenjad v tujskem prometu, h) Izvoz zelenjadi na naš jug.

3. **Razstava sadja** bo prikazala vsa sadna plemena in vrste, ki so v septembru sposobne za razstavo, in sicer v naravi, modelih in slikah. Podčrtana bo važnost sodobne kmetijske uporabe sadja, zlasti sušenja. Razstavljene bodo razne vrste sušilnic v modelih in slikah, kakor tudi kotli domačega izdelka za kuhanje marmelade, sterilizatorji in Most-Max kante za pripravljanje in shranjevanje sadnih sokov. Razstavljene bodo tudi Lanico-aparati za konserviranje sadnih izdelkov v dozah. — Sadjarsko in vrtnarsko društvo izda za to priliko posebno poučno knjižico o

pripravi sladokov, ki bo obiskovalcem na razpolago.

4. **Cvetlično razstavo** priredi vrtnarski odsek podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani. Poleg domačih cvetličnih kultur bomo videli na razstavi mnogo povsem novega cvetja, kakršnega pri nas še nismo videli. Razstavljene bodo lončnice: gloksinije, gomoljaste begonije, calla Ellio tana, fuksije in gorenjski nagelj; od rezanega cvetja pa: gladijole, monbreccije, tuberože, indijske kane, anemone, levkoje, šabo nageljni, astre, antirrhinum, celosije, krizanteme, ostrožniki, calendula, gaillardia, petunije, floks, scabiosa, tagetes verbene, cinije, dalije, vrtnice itd. — Razstava plemenitega cvetja bo gotovo zbudila upravičeno občudovanje slehernega obiskovalca.

5. **Čebelarstva razstava**. V Sloveniji je čebelarstvo važna panoga kmetijstva in je potreba, da se čebelarstvo še dvigne, istočasno pa tudi skuša doseči večji konsum medu. Čebelarstva razstava bo obsegala vzoren čebelnjak, A. Z.-panje, kompletno garnituro za kuhanje voska. Zbiralnik za vosek in ostali pribor, razne stiskalnice in kotle; nadalje še vzorce panjev drugih sistemov, standardizirane kozarce in posode za med, čebelarstva stroje, poslikane končnice starejšega izvora, priprave in orodje za selekcijo matic, učila, statistične podatke in končno veliko izbiro medu. Na razstavi pa tudi ne bo manjkalo medic.

6. **Razstava mleka in mlečnih proizvodov** bo zelo obsežna, saj bo zavzemala skoraj polovico razstavnega paviljona in podala mnogo novega: pregled mlekarstva v Sloveniji, razstavo mlečnih proizvodov iz vse Slovenije (siri, maslo, jogurt itd.), popolno moderno mlekarno, opremljeno z vsemi stroji in končno propagandno gradivo za večji konsum mleka in mlečnih izdelkov.

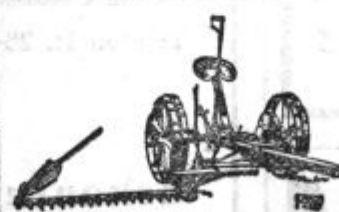
7. **Vinarska razstava z vinskim sejmom in vinsko pokušnjo**. Razstave se udeleži mnogo razstavljalcev iz vseh vinorodnih pokrajin Slovenije. Razstavljena bodo samo pristna, nerezana in tipična vina, ki so obiskovalcem na razpolago za pokušnjo in v nakup. Razstava bo poudarjala dobro kvaliteto slovenskega vina.

8. **Banovinska razstava ovac solčavsko-jezerske pasme** in koz domače rjave in sanske pasme.

9. **Banovinska razstava perutnine**, kuncev in golobov. Razstava bo prirejena v doslej še nedoseženem obsegu in prikaže kunce najrazličnejših gospodarskih pasem, kokoši vseh važnih pasem s posebnim ozirom na domačo štajersko kokoš, pure, gosi, race, golobe itd. — Razstavo bodo izpopolnjevali izdelki iz kunčie angora-volne,

V Splitu je tragično preminul bivši sreski načelnik v Kamniku in sedaj spliški podnačelnik g. Franc Vovšek. Pokojni je dolgo bolehal in ga je bolezen z drugimi okolnostimi vred hudo mučila in potrla. Moža poštenjaka, ki ga je sedaj smrt rešila trpljenja in drugih tegob, ki jim je bil izpostavljen, bomo trajno ohranili v svetlem spominu. Zalujočim svojcem toplo sožalje!

Naročajte
„Kmetijski list“



LANZ
kosilni stroj



LANZ
obračevalec za seno
so stroji,
ki jih kmetovalec potrebuje

Na zalogi jih ima stalno

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI

NOVI TRG ŠT. 3

ovčja volna, kunčje krzno in usnje, krmila, orodje in razne priprave za rejo malih živali, vzorne farme, literatura, higiena in veterinarstvo.

10. Gospodarska razstava rib bo prikazala v velikih kasonih in akvarijih vse naše ribe gospodarske važnosti, nadalje stanje našega ribarstva predvsem v zaprtih vodah, ribogojstvo za postelje, načrte in modele ribogojnic z načinom vzgoje, modele vzornega ribogojstva za krape in kmetske ribnike ter način njih smotrnega izkoriščanja.

11. Razstava gob. Gobarstvo je zelo važna panoga našega gospodarstva. Prvič v Jugoslaviji prirejena razstava gob naj napoti naše ljudstvo k nabiranju gob. V modelih in naravi bo razstavljenih nad 150 užitnih, neužitnih in strupenih vrst gob, nadalje bo pokazan način sušenja, pakovanja in priprave za izvoz. Gobji praški, gobji ekstrakti, navodila za pravilno vlaganje gob v kis, v slanico itd. izpopolnijo to zanimivo in važno razstavo.

12. Razstava zdravilnih zelišč. Slovenija je bogata na samorodnih zdravilnih zeliščih. Ker pa nabiranje zelišč ni še prav organizirano, je 75% neizkoriščenega, kar pomeni tem večjo škodo, ker inozemstvo zelo povprašuje po naših zdravilnih zeliščih tako, da pomeni nabiranje lep vir dohodkov malemu človeku in mladini. Razstava bo prikazala vsa naša važna zdravilna zelišča živa v naravi, pa tudi v slikah in fotografijah, nadalje razne kraje, kjer rasto pojedina zdravilna zelišča, praktičen prikaz sušenja itd.

Poseben oddelek je določen za propagando uporabe domačih zdravilnih zelišč za dom, na-

dalje za pripravo raznih likerjev, prehrano in še za razstavo izdelkov iz zdravilnih zelišč.

13. Velika razstava kmetijskih strojev in orodja, na kateri najde naš kmetovalec vse, kar odgovarja njegovim potrebam in mu more pri delu koristiti. Kmetijsko razstavo priredita kmetijski odbor ljubljanskega velesejma in kmetijski oddelek kr. banske uprave v Ljubljani.

Razstava akvarijev in eksotičnih ribic bo priključena razstavi cvetja. Organizira jo Klub akvaristov v Ljubljani.

Gospodinjna razstava, ki jo priredi Zveza gospodinj v Ljubljani pod geslom: »Več mleka — več zdravja« bo poudarila važnost mleka v ljudski prehrani.

Razstava industrijskih in obrtnih izdelkov. Opozarjamo zlasti na veliko razstavo pohištva in stanovanjske opreme, radio-aparatur, obrta, živil, galanterije in tehničnih novosti. Ni mogoče naštetih vseh zanimivosti, ki jih bomo videli na jesenski velesejski prireditvi. Vse to si bo treba pač ogledati.

Kakor običajno bo tudi letošnjo jesen na velesejmu tekmovalje harmonikarjev, kot višek tekma za prvenstvo v Jugoslaviji in prehodni pokal za leto 1939./40. v nedeljo 10. septembra.

In končno bo velesejska uprava srečne izžrebance iz vrst obiskovalcev še nagradila z lepimi nagradami. Običajno se dobe med nagradami motorna kolesa, šivalni stroji, radijski aparati, kolesa in druga lepa darila. Srečne nagrade izžreba komisija 11. septembra popoldne na razstavišču. Obiskovalci iz tuzemstva odtrgajo kupon od vstopnic, napišejo nanj svoje ime in ga vržejo v zapečateni žaro pri glavnem vhodu.

Ugodnosti obiskovalcev. 50% popust na jugoslovanskih železnicah velja za prihod v Ljubljano od 28. avgusta do 11. septembra in za povratek od 2. do 16. septembra 1939.

Ko odhajate na velesejem, zahtevajte pri postajni blagajni ali biljetarnicah Putnika poleg voznega listka še rumeno železniško izkaznico, ki stane din 2.—. Na velesejmu pri blagajni, ko kupite velesejsko vstopnico, potrdijo tudi obisk v rumeni železniški izkaznici in vozni listek vam velja za brezplačen povratek. Pri povratku dajte na ljubljanskem kolodvoru žigosati svoj vozni listek.

Nenadkriljiva kolesa

znamke

„Presto“

z garancijo nudi
na ugodne obroke



Nova trgovina

Ljubljana, Tyrševa cesta 36 (nasproti Gospodarske zveze)



Vse leto mošt (širo)

lahko ohranite
iz grozdja, kakor tudi vse sadne sokove
brez kakršnega koli aparata — brez strokovnega
znanja — brez izgube časa
s pomočjo **NIPOKOMBINA A/II.**

Odllična današnja iznajdba! Enostavno! Poceni!
Higiensko!

Odobreno po Ministrstvu za poljedelstvo. — Navodila
in cenike razpošilja brezplačno

Radiofan, Zagreb, Dukljaninova ulica 1

Kupujte,
čitajte in
širite
„Kmeti list“

Kmeti hranilni in posojilni dom

reg. zadr. z neomejeno zavezo **v Ljubljani, Tavčarjeva ulica 1**

Telefon št. 28-47 Rač. pošt. hran. št. 14.257 Brzjavni: Kmetiskidom

Račun pri Narodni banki

Eskontuje menice

Daje kratko-
ročna posojila

Izvršuje
ostale denarne posle

Zaupajte denar domačemu zavodu!

Nove vloge
vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%
vloge proti odpovedi — 5%
Za vse vloge nudi popolno varnost
Otvorja tekoče račune

TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 23
TELEFON ŠTEV. 25-52

EKONOM

r. z. z. o. z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7
(v lastni hiši) Telefon interurban 25-06

Debarija vse deželne pridelke, kakor: pšenico, riž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud, superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilekega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne »Ilovac«, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke.